

Harran Üniversitesi III. Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Günleri'nden İzlenimler

IMPRESSIONS FROM HARRAN UNIVERSITY 3rd LOKMAN HEKIM HISTORY OF MEDICINE AND FOLKLORIC MEDICINE DAYS

Fethiye ERBAY*

*Doç.Dr.,Boğaziçi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Bölümü, Bölüm Başkanı,İSTANBUL

Özet

III. Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Günleri, 22-24 Ekim 2003 tarihleri arasında Şanlıurfa'da yapıldı. Kongre Harran Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi Tıp Fakülteleri tarafından ortaklaşa düzenlendi.

Anahtar Kelimeler: Tıp tarihi, Folklorik tıp, Kongre

T Klin Tıp Etiği-Hukuku-Tarihi 2004, 12:75-77

Summary

3rd Lokman Hekim, History of Medicine and Folkloric Medicine Days was held in Bursa between 22-24 October, 2003. Faculty of Medicine of Harran University has organized this congress together with the Faculty of Medicine of Çukurova University.

Key Words: History of medicine, Folkloric medicine, Congress

T Klin J Med Ethics, Law and History 2004, 12:75-77

İlki 20-22 Mayıs 1999 yılında Adana ve Tarsus'ta, ikincisi 23-26 Mayıs 2001'de Tarsus'ta yapılmış olan LOKMAN HEKİM TIP TARİHİ VE FOLKLORİK TIP GÜNLERİ'nin üçüncüsü, Harran ve Çukurova Üniversiteleri Tıp Fakülteleri ile Harran Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu tarafından 22-24 Ekim 2003'de Şanlıurfa'da gerçekleştirildi.

On yıl önce kurulan Harran Üniversitesi, bugün Fen- Edebiyat, İktisadi İdari Bilimler, İlahiyat, Mühendislik, Tıp, Veteriner ve Ziraat Fakültelelerinden oluşmaktadır. Yüksekokulları; Şanlıurfa Sağlık Yüksek Okulu, Meslek Yüksekokulları; Akçakale, Birecik, Bozova, Hilvan, Kahta, Şanlıurfa'da, Sağlık Hizmetleri ise Siverek, Suruç, Şanlıurfa, Viranşehir'de bulunmaktadır. Enstitülerin'de fen bilimleri, sağlık bilimleri, sosyal bilimler adları altında eğitim verilmektedir.

III. Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Günleri'nin toplantı programında, 65 sözlü ve 12 poster bildiri yer aldı. Açılış Fen- Edebiyat

Fakültesi öğrencilerinin müzik dinletileri ile başladı. Harran Üniversitesi rektörü tarafından kongrenin açılış konuşması yapıldı.

Üç günlük kongre programı 22 Ekim 2003 Çarşamba günü başkan Prof. Dr. Nil Sarı ve Prof. Dr. Ayşegül Demirhan Erdemir'in başkanlığında açıldı. İlk oturum Ayten Altıntaş'ın "Urfa 'da Çekirge Saldırısı ve Çekirge Mücadeleleri" konusundaki ilginç bir tebliği ile başladı. Daha sonra Ali Haydar Bayat 'ın "Bahname-I Şahi hakkındaki Yeni Düşünceler" ve Nuran Yıldırım'ın "Cerrahname'de Anüs ve Rektum Hastalıkları ile Tedavileri Önemi" adlı konuşmaları ile oturum devam etti. Daha sonraki oturumlar kongreye katılımın yoğunluğu dolayısı ile iki ayrı salonda devam etti.

II-A salonunda Sevgi Şar ve Zeki Tez tarafından yürütülen oturumda, halk hekimliği, toplum sağlığı açısından eczacılık ve Şanlıurfa yöresinde bu amaçla yürütülen faaliyetler konu alındı.

II -B oturumu ise Ayten Altıntaş ve Sami Taşçı tarafından yürütüldü. Bu oturumda bulaşıcı has-

talıkların toplum üzerindeki etkileri, antik dönemlerde görülen sıtma hastalığı, anatomi biliminin gelişimine katkıda bulunan araştırmacılar ve antik çağda hekimliğe yönelik tavsiyeler tebliğlerin ana temalarını oluşturdu.

Öğleden sonra III-A salonunda düzenlenen oturuma, Mebrure Değer ve Erman Artun başkanlık yaptılar. Bu oturumun temel konularını, Azerbaycan ve Türkistan'da halk tedavi yöntemleri, yöresel halk hekimliği uygulamaları ve geleneksel tedavi biçimleri oluşturdu.

III -B oturumunu ise Şefik Görkey ve Nazım Hikmet Polat yürüttü. Bu oturumda tıp aletleri, arkeolojik kazılarda bulunan tıbbi malzemeler hakkında bilgiler verildi.

IV-A oturumunun başkanları Nuran Yıldırım ve Adnan Ataç'tı. Ruhsal hastalıklarda geleneksel tedavi yöntemleri, Darüşşifaların hekimlikteki yeri, Roma döneminde hastahaneler, Bursa ve Şanlıurfa'da bulunan tedavi merkezleri konu olarak işlendi.

IV-B oturumu Bayhan Çubukçu ve Abuzer Yücel tarafından yürütüldü. Bu toplantıda ise doğal bitkiler ve bunların insanlar üzerindeki etkileri, unutulmaya yüz tutmuş rahatlatıcı bitkiler tebliğlerin ana temalarını oluşturdu.

Sanat tarihi ve tıp tarihi alanlarında ilginç tebliğlerin sunulduğu kongrenin ilk günü oldukça verimli ve tartışmalı geçti. Toplantı sonrası Şanlıurfa'ya düzenlenen kültür gezisinin ardından gece Urfa'nın meşhur sıra gecesine gidildi. Sıra gecesini ekibinin seslendirdiği Şanlıurfa türküleri eşliğinde, yöre mutfağından seçmeler içeren münüde zengin tatlar sunuldu. Nar ekşili salatalar, kebab çeşitleri, antep fıstıklı tatlılar ve mirra (urfa kahvesi) gecenin münüsünde yer aldı.

Kongrenin ikinci günü öğlene kadar olan bölüm Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesinde devam etti.

V-A salonunda Esin Kahya ve Nurettin Demir tarafından yürütülen oturumda, doğumla ilgili adetteler, gebelikle ilgili geleneksel çalışmalar anlatıldı.

V -B oturumunu Erdal Güzeldemir ve İbrahim Başağaoğlu yönetti. Bu oturumda tıp, etik değerler açısından ele alındı.

VI-A oturumu Ali Haydar Bayat ve Zuhul Karahan Kara eşliğinde gerçekleşti. Tıp tarihine katkıda bulunan isimler hakkında bilgi verildi.

VI-B oturumu Öztan Öncal ve Himmet Karazeybek tarafından yürütüldü. Bu oturumda hasta hekim etkileşimi ve değişen hekim kimliği ele alındı.

Toplantının son bölümü Harran Yatılı Öğretim Okulunun tesislerinde gerçekleşti. Bu toplantıdan önce Harran bölgesi gezildi. Harran hakkında verilen kısa bilgi sonrası burada bulunan Sin tapınağı ilk olarak ziyaret edilen yer oldu. Zerdüşt dini tapınağı olan bu yer, Asur ve Emevi dönemlerinde kullanılmış, daha sonra bu devletler buraları terk edince bölgeye göçebeler yerleşmiştir.

Bu bölgenin tarihinin çok eskilere dayandığını öğreniyoruz. Tarihteki ilk geniş kapsamlı medresesini ya da zamanın üniversitesini görüyoruz.

Harran Ulu Cami, Artuklu'lardan kalma yıkık dökük harabe halinde olmasına rağmen felsefe tarihi açısından bölgenin oldukça önemli bir yapısı olduğu söylenmektedir. Bölgede daha önce bulunan iki nehir sonraları kurumuş olup, şehir Moğol istilaları sonucunda etkinliğini kaybetmiş ve yıkılmıştır.

Harran gezisi ardından bölge yatılı okulunda gerçekleştirilen toplantıda sırası ile;

VII-A salonunda Afife Mat ve Gülbin Özçelikay tarafından yürütülen oturumda, halk hekimliği, Diyarbakır yöresinde berberlerin hekimliğe katkıları ele alındı. Bu toplantının en çok ilgi çeken konusu Anadolu'da kadın sünnetçiler oldu.

VII -B oturumu Ali Bakkal tarafından yürütüldü. Bu oturumda yazılı kaynaklarda bulunan bilgiler tıp tarihi açısından ele alındı.

Harran'dan Şanlıurfa'ya dönüş ve gala yemeği ile toplantının o günkü bölümü son buldu.

Harran Üniversitesi Osmanbey Kampüsü ilerki yıllarda tüm fakülteleri buraya toplanması amaçlanan geniş bir alanı içermektedir. Şu anda iktisat, ilahiyat, mühendislik olmak üzere üç büyük

fakültede eğitim sürdürülmektedir. Önümüzdeki senelerde Fen-Edebiyat Fakültesi'nin açılması planlanmaktadır. Türkiye'nin en büyük, 3000 kişilik öğrenci kafeteryasının yapımı devam etmektedir. Birecik barajının altında kalacak olan Feyzullah Paşa Konağı kampüse getirilerek yenden ayağa kaldırılmış bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır ve Konuk Evi olarak düzenlenmiştir. Kampüs, 1000 dönümlük bir alan üzerinde kurulmuş olup şehirden 20 km uzakta bulunmaktadır. Halen Fen Edebiyat Fakültesi inşaat halindedir. Kampüse servis yeni konmuş, elektriği ve suyu da bir kaç ay önce bağlanmıştır.

24 Ekim 2003 Mardin-Midyat-Hasankeyf-Diyarbakır kültür gezisi üniversite tarafından özel bir tur şirketi ile gerçekleştirildi.

Mardin M.Ö. 3000 yılında kurulmuş olup dar bağlantılı sokakları, Türk, Ermeni ve Süryanilerin birlikte yaşadığı kozmopolit bir şehirdir. Yetmiş bin nüfuslu Mardin; Artuklu, Akkoyunlu, Selçuklular hükümlerinden sonra, 1517 yılında Yavuz

Sultan Selim tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır. Taş işlemeciliği ile oldukça ünlüdür. Bu gezide Darülzeferan, Kırklar Süryani Kilisesi ve Artuklu dönemi yapısı olan Kasimiye Medresesi gezildi. Gezinin bir sonraki durağı Midyat'tı.

Midyat, Mardin'e bağlı bir ilçedir. Telkari ve gümüş işlemeciliği ile ünlüdür. Hasankeyf ilk insanın yaşadığı yerlerden olup Ilısu barajının yapılması ile su altında kalacaktır. Batman iline bağlı on bin nüfuslu bir ilçe olan Hasankeyf, Artuklu dönemi köprü ve mağaraları ile ünlüdür. Dicle nehri üzerinde ilk altın sikke burada Artuklular tarafından basılmıştır. Gezinin bir sonraki durağı Diyarbakır oldu. Diyarbakır Gazi Köşkü'nde Güneydoğu Anadolu türküleri eşliğinde akşam yemeği yenildi. III Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Günleri bu şekilde sonlandı.

Yazışma Adresi: Dr.Fethiye ERBAY
Boğaziçi Üniversitesi
Güzel Sanatlar Bölümü, Bölüm Başkanı,
İSTANBUL
erbaym@boun.edu.tr